

KONKORDATONUN TASARRUFUN İPTALİ DAVASINA ETKİSİ*

Doç. Dr. Tolga AKKAYA**

ÖZET

Bu çalışmada konkordatonun tasarrufun iptali davasına etkisi incelenmiştir. Tasarrufun iptali davası, İcra ve İflâs Kanununda düzenlenen iptal sebeplerinden birinin var olması halinde, alacaklılar tarafından, borçlu ve lehine tasarruf yapılan üçüncü kişiye karşı açılır ve takip alacaklısına tasarrufa konu mal üzerine haciz koydurmak suretiyle alacağını tahsil etme imkânı verir. Konkordato ise borçlarını vadesi gelmiş olmasına rağmen ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçlunun, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmesi veya muhtemel bir iflâstan kurtulması için alacaklılarıyla yapacağı konkordato anlaşmasına dayalı bir cebri icra kurumudur. Mahkeme tarafından konkordato mühleti verilen borçlunun, konkordato mühletinden önce veya mühlet içinde mal ve hakları üzerinde yaptığı tasarrufların iptal davasına konu olup olamayacağı ve iptal şartları, konkordato ve iptal davasına ilişkin düzenlemeler birlikte ele alınarak değerlendirilmelidir. Konkordato ve iptal davasının kesiştiği alanlara ilişkin olarak incelenmesi gerekli başlıca sorunlar şu konu başlıklarıyla özetlenebilir: Borçlunun tasarruflarını konkordato mühletinden önce veya mühlet içinde yapmasının iptal sebeplerine etkisi, konkordato mühleti verilen borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruflarının iptale tâbi olup olamayacağı, konkordato mühletinin tasarrufun iptali davasına etkisi, iptal sürelerinin nasıl hesaplanacağı, iptal davası için aranan özel dava şartlarının konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine açılan iptal davasında aranıp aranmayacağıdır. Bu çalışmada, var olan ve olması gereken hukuk bakımından, yukarıda belirtilen konu başlıklarına ilişkin tespit ve öneriler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tasarrufun İptali Davası, İptal Sebepleri, Konkordato, Konkordato Mühleti.

* DOI:10.33432/ybuhukuk.826535 – Geliş Tarihi: 17.11.2020 - Kabul Tarihi: 08.12.2020.

** Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, takkaya@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6821-2841.

THE EFFECT OF COMPOSITION OF CREDITORS ON THE ACTION FOR ANNULMENT

ABSTRACT

In this study, the effect of composition of creditors on the case of annulment of legal transactions was examined. If there is one of the reasons for annulment regulated in Execution and Bankruptcy Act, the creditors filed against the debtor and the third party in favor of whom the legal transactions have been made, and the dept enforcement allows the creditor to collect the receivable by putting a seizure on the property subject to disposal. Composition of creditors, on the other hand, is a compulsory enforcement procedure based on a composition agreement to be made with the creditors for the debtor who is unable to pay his debts or is in danger of being unable to pay his debts or to get rid of possible bankruptcy. The regulations regarding composition of creditors and the annulment proceedings should be considered together in evaluating whether the debtor's dispositions made on property and rights before the composition deadline or within the deadline can be subject to the annulment action and the cancellation conditions. The main problems that need to be examined regarding the areas where composition and annulment proceedings intersect can be summarized with the following topics: The effect of the debtor's legal transactions before or within the composition period on the reasons for annulment; whether the debtor's legal transactions on assets can be subject to annulment; the effect of the composition period on the annulment of the legal transactions; how to calculate the annulment periods; whether the special case conditions for the annulment action are required for the annulment action filed against the debtor for which the composition deadline is given. In this study, the determinations and suggestions regarding the above-mentioned subject headings in terms of *de lege lata* and *de lege ferenda* presented.

Keywords: Action for Annulment, Reasons for Annulment, Composition of Creditors, Composition Period.

GİRİŞ

İcra ve İflâs Kanununa göre vadesi geldiği hâlde borçlarını ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Mahkeme, İİK'nın 286'ncı maddesinde belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ederse borçlu hakkında geçici mühlet kararı verir ve komiser görevlendirir. Geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurduğundan, konkordato mühletinin iptal davasına etkisi bakımından yapılan açıklamalar hem geçici hem de kesin mühlet dönemi için geçerlidir. Ayrıca konkordatonun tasdiki yargılamasının uzaması halinde de mühlet etkileri devam edeceğinden konkordato mühletinin etkisi konusundaki açıklamalar bu dönemi de kapsamaktadır.

Geçici mühlet içinde komiser tarafından borçlu hakkında hazırlanan rapor da dikkate alınarak konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması hâlinde borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir. Kesin mühlet içinde, alacaklılar toplantısının yapılmasından sonra, konkordato yeterli alacaklı çoğunluğu tarafından kabul edilir ve tasdik yargılaması sonunda konkordatonun şartlarının var olduğu tespit edilirse, mahkeme tarafından konkordato tasdik edilir veya tasdik koşulları oluşmadığından tasdik talebinin reddine karar verilir.

Konkordato talep eden borçlunun malvarlığı üzerinde İİK m. 277 vd. kapsamında iptale tâbi işlemleri söz konusu ise konkordato süreci ile iptal davası kesişebilir. Kendisine konkordato mühleti verilen borçlu tarafından mühlet verilmeden önce, mühlet içinde ve konkordatonun tasdiki talebinin kabul edilmesinden sonra yapılan tasarruf işlemlerinin, İcra ve İflâs Kanununun 277 ve devamında düzenlenen iptal davasına konu olup olamayacağı ve bu dönemler içinde borçlu tarafından yapılan tasarruflar iptal edilebilecekse hangi şartlarda iptalin mümkün olduğu konkordatonun özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Bu konuda ortaya çıkan başlıca sorunlar, borçlunun tasarruflarını konkordato mühletinden önce veya mühlet içinde yapmasının iptal sebeplerine etkisi, konkordato mühleti verilen borçlunun malvarlığı

üzerindeki tasarruflarının iptale tâbi olup olamayacağı, konkordato mühletinin tasarrufun iptali davasına etkisi, mühlet verilen borçlunun iptale tâbi tasarrufları bakımından İİK'da öngörülen iptal sürelerinin nasıl hesaplanacağı, iptal davası için aranan özel dava şartlarının konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine açılan iptal davasında aranıp aranmayacağıdır.

Bu çalışmada konkordatonun iptal davasına etkisi konkordatoya tâbi alacaklar bakımından incelenmiştir. Konkordatoya tâbi olmayan ve konkordato mühleti içinde takip yasağı bulunmayan alacaklar, örneğin konkordato mühleti içinde komiserin onayıyla yapılan işlemde doğan alacaklar veya İİK m. 206 uyarınca birinci sırada yer alan imtiyazlı alacaklar, bakımından konkordato mühletinin iptal davasına bir etkisi bulunmamaktadır.

I. KONKORDATO MÜHLETİNİN İPTAL SEBEPLERİNE ETKİSİ

A. KONKORDATO MÜHLETİNDEN ÖNCE YAPILAN TASARRUFLAR

Konkordato mühleti verilmeden önce, borçlunun tasarruf yetkisinde herhangi bir kısıtlama bulunmadığından, borçlu malvarlığı değerleri üzerinde tasarrufta bulunabilir, bu bağlamda rehin tesis edebilir, kefil olabilir, taşınır, taşınmaz malları ile işletmenin devamlı tesisatını üçüncü kişilere devredebilir veya ivazsız tasarruflar da bulunabilir. Başka bir deyişle, borçlu konkordato mühleti verilmeden önce alacaklının alacağını tahsil etmesini engelleyecek mahiyette ve alacaklılarına zarar verebilecek bazı tasarruf işlemleri yapabilir. Borçlunun tasarruf serbestisine sahip olduğu bu dönem içinde yapmış olduğu işlemler, İİK'nın 278 ve devamı maddelerinde düzenlenen iptal sebeplerinden birinin koşullarını taşımaktaysa, alacağını tahsil edemeyen alacaklı söz konusu tasarrufun iptali için dava açabilir¹. Örneğin, borçlu konkordato mühletinden önce mutad ödeme vasıtası sayılmayacak bir şekilde ödeme yapar (İİK m. 279/1/b.2), vadesi gelmemiş bir borcunu öderse (İİK m. 279/1/b.3), mühletten önce üçüncü kişi lehine ivazsız tasarrufta bulunur veya kanun tarafından

¹ Tunç Yücel, Müjgan (2020) Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 174.

ivazsız tasarruf sayılan işlemlerden birini yaparsa örneğin taşınır veya taşınmaz bir malını akdin yapıldığı sırada ivaz olarak pek aşağı bir fiyatla satar ve üçüncü kişiye devredirse alacağını tahsil edemeyen alacaklı mühlet içinde de tasarrufun iptali davası açabilir². Yine mühlet verilmeden önce alacaklısına zarar vermek kastıyla veya zarar verebileceğini öngörmesine rağmen yaptığı tasarruflar da iptal davasına konu olabilir³.

Borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce yaptığı bazı tasarruflar ise iptal davası açılmasına gerek olmadan Kanundaki açık düzenlemeyle hükümsüz sayılmıştır. Kanuna göre “*Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür*”. Borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce henüz doğmamış (müstakbel) bir alacağını üçüncü kişiye temlik etmesi ve alacağın konkordato mühleti içinde doğması halinde yapılan bu temlik hükümsüzdür. Borçlunun mühletten önce henüz doğmamış alacağını temlik etmesinin yasaklanması, alacaklılar arasında eşitliği sağlamaya hizmet eder. Belirtmek gerekir ki söz konusu tasarrufun hükümsüz sayılması, alacaklının borçlu ve lehine temlik yapılan üçüncü kişiye iptal davası açmasına engel değildir. Hükmün madde gerekçesine göre de söz konusu tasarruf için iptal davası açılabileceği, ancak iptal davası açılabilmesi için gerekli şartların (özellikle aciz belgesi) şartının somut olayda gerçekleşmeyebileceği düşünülerek işlemin hükümsüz sayılması yönünde düzenleme yapıldığı belirtilmiştir. Örneğin, borçlu alacaklılarına zarar verme kastıyla alacağını bir başkasına temlik eder ve borçlunun içinde bulunduğu mali durum ve zarar verme kastı, işlemin diğer tarafınca biliniyor veya bilinmesi gerektiğine dair açık emareler varsa temlik işlemi iptal edilebilir.

Borçlu konkordato mühletinden önce var olan (mevcut/doğmuş) bir alacağını üçüncü kişiye temlik etmişse, bu tasarruf İİK m. 297 uyarınca hükümsüz sayılmadığından başka bir deyişle geçerli olduğundan, İİK m. 277

² Tunç Yücel, s. 176.

³ Erdönmez, Güray (2020b) Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 352 vd.

ve devamında düzenlenen iptal sebepleri mevcutsa her halde iptal davası açılabilir⁴.

Borçluya konkordato mühleti verilmiş olması, mühlet içinde tasarrufun iptali davası açılmasına engel değildir. Konkordato mühleti verilmesi, kural olarak takipleri durdurumaktaysa da dava açılmasına veya derdest davaların yürütülmesine engel değildir⁵. Bu nedenle borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce yaptığı ve İİK m. 277 ve devamındaki hükümlere göre iptale tâbi işlemler için mühlet içinde tasarrufun iptali davası açılabilir veya daha önce açılan davaya devam edilebilir⁶. Bu dava sonucunda mahkeme tasarrufun iptaline karar verirse, tasarrufa konu olan mal veya hak borçlunun mülkiyetine dönmeyeceğinden, davacı alacaklı üçüncü kişiye karşı takip yaparak alacağını tahsil edebilir. Konkordato mühleti sadece kendisine mühlet verilen borçlu hakkındaki takipleri durduracağından, iptal davası aleyhine sonuçlanan üçüncü kişi aleyhine takip yapılması veya haciz talep edilmesi mümkündür⁷.

Konkordatonun tasdik edilmesi halinde ise mühletten önce yapılan tasarruflar için konkordatoya tâbi alacaklılar iptal davası açamaz. Borçlu tasdik edilen konkordatoya uygun olarak borcunu ödemeye devam ettiği müddetçe iptal davası açılmaz. Konkordato tasdik edildiğinden iptal davasının sonucundan alacaklının yararlanması mümkün değildir. Buna

⁴ **Tunç Yücel**, s. 175.

⁵ **Pekcanitez, Hakan/Erdönmez, Güray** (2018) 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 97; **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet** (2020) İcra ve İflas Hukuku, 7. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 493; **Muşul, Timuçin** (2017) İcra ve İflas Hukuku Esasları, 6. Baskı Ankara, Adalet Yayınevi, s. 834; **Öztek, Selçuk** (2007) İflâsın Ertelenmesi, İstanbul, Arıkan Basım, s. 102; **Atalı, Murat** (2018) “Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları”, Editör: Özekes, Muhammet,7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Kanunlarında Getirilen Yenilikler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 99.

⁶ **Erdönmez**, (2020b), s. 73, 354, 369; **Tunç Yücel**, s. 175; **Altay, Sümer/Eskiocak, Ali** (2018) Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 113. Yürürlükten kalkmış olmakla birlikte, iflâsın ertelenmesi uygulamasında da iflâs erteleme süresi içinde iptal davası açılabileceği yönünde Bkz. **Ermenek, İbrahim** (2009) İflâsın Ertelenmesi, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 365.

⁷ **Tunç Yücel**, s. 178.

karşılık borçlu konkordatoya aykırı davranır, borcunu ödemez ve alacaklı tarafından yapılan icra takibi sonuçsuz kalırsa alacaklı iptal davası açabilir. Bu durumda iptale tâbi işlemler için kanunda öngörülen şüpheli döneme ilişkin sürelerin hangi andan itibaren işlemeye başlayacağı da değerlendirilmelidir. Konkordatoya başvurulmuş olması bizatihi borçlunun aciz halini gösterdiğinden işlemin iptale tâbi olup olmadığını belirleyen süreler geçici mühlet tarihinden geriye doğru hesaplanmalıdır. Buna göre geçici mühlet verilmesinden itibaren geriye doğru hesaplanan bir ve iki yıllık süreler içinde gerçekleşen işlemler iptal davasının konusu olabilir⁸. Konkordatoya tâbi alacaklı konkordato mühleti verilmeden borçlunun mallarını haczettirmiş olsa dahi tasdik kararıyla birlikte konkordatonun bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşüreceğinden (İİK m. 308/ç) hacze bağlanan geçici veya kesin aciz belgesi hükmü de ortadan kalkar. Bu nedenle şüpheli döneme ilişkin sürelerin hesaplanmasında geçici mühlet tarihi esas alınabilir. Buna karşılık konkordatonun tasdiki talebi reddedilirse (koşulları oluşmadığı için veya feragat nedeniyle) hacizler ayakta kaldığından, iptal davası açılmasına ilişkin süreler de bu haciz tarihinden geriye doğru hesaplanmalıdır.

Adi konkordatodan farklı olarak, malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, Kanun sürelerin hangi andan itibaren hesaplanacağını açık olarak düzenlemiştir. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, borçlunun konkordatonun tasdikinden önce yaptığı işlemler 277-284'üncü maddelere göre iptale tâbidir. Bu durumda geçici konkordato mühletinin verildiği tarih, iptal davası açma sürelerinin hesaplanmasında haczin veya iflâsın açılmasının yerini tutar (İİK m. 309/k).

Sonuç olarak borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce yaptığı bağışlamalar, ivazsız tasarruflar ve ivazsız tasarruf sayılan işlemler (İİK m. 278); borçlunun borca batık durumda olduğu zaman dilimi içinde bazı alacaklılarını kayırmaya yönelik tasarrufları, örneğin para veya mutat olmayan vasıtalarla yapılan ödemeler vb. (İİK m. 279) ile malvarlığı borçlarına

⁸ Altay/Eskiocak, s. 338 vd.

yetmeyen (borca batık) bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler (İİK m. 280) hakkında Kanunun aradığı diğer şartlar da gerçekleşmişse mühletten önce açılan iptal davasına devam edilir veya mühlet içinde yeni bir iptal davası açılabilir. Konkordatonun tasdik edilmesi halinde ise borçlu konkordatoya uygun olarak borçlarını ödediği takdirde konkordatoya tâbi alacaklılar iptal davası açamaz. Konkordatoya tâbi olmayan İİK m. 206 birinci sıradaki alacaklar ile 6183 sayılı Kanuna tâbi amme alacakları için iptal davası açılabilir.

B. KONKORDATO MÜHLETİ İÇİNDE YAPILAN TASARRUFLAR

Kendisine konkordato mühleti verilen borçlunun tasarruf yetkisi kural olarak mühlet içinde de devam eder. Kanuna göre “*Borçlu, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir*” (İİK m. 297/1). Kural olarak, mühlet içinde faaliyetlerine devam eden borçlu, mal ve hakları üzerinde tasarrufta bulunabilir. Borçlunun faaliyetlerine komiserin nezareti altında devam etmesi tasarruf yetkisinin kaldırılması sonucunu doğurmaz. Bununla birlikte mahkeme, “*bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına*” veya “*borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine*” karar verebilir. Mahkeme bu yönde bir karar vermemişse ve İİK m. 297’de düzenlenen yasaklı işlemlerden biri söz konusu değilse, borçlu konkordato mühletini ticari faaliyetini ve borçlarını yapılandırmak üzere kullanabilir, mal ve hakları üzerinde tasarrufta bulunabilir ve bu kapsamda örneğin ihtiyaç duymadığı malvarlığı değerlerini piyasadaki rayiç fiyatları üzerinden satabilir⁹. Bu ihtimalde komiserin iznine veya mahkemenin onayına ihtiyaç olmaksızın borçlunun yapmış olduğu tasarruflar için İİK m. 278 ve devamındaki hükümlerin şartları da varsa iptal davası açılabilir. Bu bağlamda konkordato mühletinden önce veya sonra yapılan tasarruflar arasında bir farklılık yaratılması uygun değildir.

⁹ Pekcanitez/Erdönmez, s. 85.

Kanuna göre mahkeme “*bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına*” karar vermiştir. Borçlu komiserin izni olmadan işlem yapmışsa, bu işlemler hükümsüz sayılmaz ancak komiserin izni alınmadığından borçlu ile tasarruf yapan üçüncü kişinin bu işlemde doğan alacağı konkordatoya tâbi olur¹⁰. Ayrıca borçlunun 297’nci maddeye aykırı davrandığını tespit eden mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya 292’nci madde çerçevesinde, komiserin talimatlarına uymadığını ya da borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiğini tespit ederse resen borçlunun iflâsına karar verir. Komiserin izni alınarak yapılan işlemlerden kaynaklanan alacaklar ise konkordatoya tâbi olmaz ve alacaklı konkordato mühleti içinde takip yasağından etkilenmeksizin borçluya karşı icra takibi yapabilir¹¹. Komiserin izni ile yapılan tasarruflar da şartları varsa, tıpkı borçlunun kendi yaptığı tasarruflar gibi İİK m. 278 ve devamındaki şartlar gerçekleşmişse iptal davasına konu olabilir. Mahkemenin kararıyla borçlunun bazı tasarruflarının komiserin iznine bağlanması ve borçlunun mühlet içinde alacaklılarının alacaklarını tahsil etmesini önleyecek nitelikteki (başka bir deyişle alacaklılarına zarar veren) tasarruflarına komiserin izin vermesi, bu işlemler aleyhine iptal davası açılmasını engellemez. Söz konusu tasarruf işleminin tarafı borçludur ve yapılan işlem borçlu ve lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi bakımından hukuki sonuç doğurur. Komiserin bu işleme izin vermesi işlemin maddi hukuk bakımından geçerli olup olmasını veya takip hukuku bakımından iptale tâbi olup olmasını etkilemez¹².

Mahkeme “*borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine*” de karar verebilir. Bu durumda ise borçlunun işletmenin faaliyetlerini yürütme konusundaki tasarruf yetkisi kaldırılır ve onun yerine işlemleri komiser yapar. Bu durumda borçlunun tasarruf yetkisi kaldırılması

¹⁰ Pekcantez/Erdönmez, s. 85.

¹¹ Pekcantez/Erdönmez, s. 89.

¹² Erdönmez (2020b), s. 390; Erdönmez, Güray (2020c) “Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi”, Editör: Özkes, Muhammet, Medeni Usul ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları, On İki Levha Yayıncılık, s. 36; Tunç Yücel, s. 179.

kararı ilân edileceğinden, borçlunun bu yasağa aykırı olarak bizzat yapmış olduğu hukuki işlemler geçersiz (batıl) sayılmalıdır.

Borçlunun mühlet içinde malvarlığının azalmasına veya borçlarının artmasına yol açabilecek bazı işlemleri ise mahkemenin iznini almadan yapması yasaklanmıştır. Kanuna göre borçlu “*mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.*” (HMK m. 297/2). Buna göre borçlunun herhangi bir malvarlığı değeri üzerinde rehin tesis etmesi, taşınmazlarını ve işletmesinin devamlı tesisatını üçüncü kişiye devretmesi, takyit etmesi veya ivazsız tasarruflarda bulunması yasak olup mahkemeden izin almadan aksi yönde yapacağı işlemler hükümsüzdür. Dolayısıyla kanunda sayılmış olan ve mühlet içinde borçlunun alacaklılarına zarar verecek nitelikte malvarlığını azaltmaya yönelik bazı işlemleri hukuken geçersiz olduğundan hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Komiserin bu işleme izin vermesi hükümsüzlüğü ortadan kaldırmaz¹³. Buna karşılık mahkemenin izni ile yapılan bu tür işlemler veya konkordato mühleti içinde mahkemenin izni aranmayan işlemler ise hukuken geçerli olacaktır.

Bir görüşe göre, konkordato mühleti içinde mahkemenin izni gerekip de bu izin veya onay alınmadan yapılan işlemler maddi hukuk bakımından hükümsüz sayıldığından, bu işlemler iptal davasına konu olamaz. Bu işlemler için sadece hükümsüzlüğün tespitini talep etmek yeterlidir. Buna karşılık, konkordato mühleti içinde mahkemenin izni ve onayı ile yapılan işlemler ise geçerli olduğundan İİK m. 277 ve devamında düzenlenen iptal sebeplerinin gerçekleşmesi halinde iptal davasına konu olabilir¹⁴. Zira bu durumda

¹³ Pekcanitez/Erdönmez, s. 85; Özbek, Selçuk/Budak, Ali Cem/Tunç Yücel, Müjgan/Kale, Serdar/Yeşilova, Bilgehan (2018) Yeni Konkordato Hukuku, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 272.

¹⁴ Erdönmez, Güray (2020a) “Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı Hukuki İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?”, Lexpera Blog,

mahkeme “*borçlunun taleplerini sadece konkordato süreci bakımından değerlendirerek*” izin verir ve izin bu işlemleri mutlak bir koruma altına almaz¹⁵.

Konkordato mühleti içinde mahkemenin izni ile yapılan işlemlerin iptale tâbi olup olmayacağı konusunda iki görüş bulunmaktadır. Konu özellikle İsviçre 2013 yılında İsviçre İcra ve İflas Kanununda değişiklik yapıncaya kadar tartışmalı kalmıştır. Bir görüşe göre, borçlunun bir hukuki işlemi yapması için resmî bir makamın iznine ihtiyaç olan durumlarda, işleme mahkeme tarafından izin verilmesi, bu işlem nedeniyle alacaklıların zarar görmesi arasındaki illiyet bağıını ortadan kaldırmaz. Mahkemenin işleme onay vermesi ile onaya konu işlemin iptale konu olmasının işlevleri farklıdır. Bazı işlemler için mahkemenin izninin aranması suretiyle alacaklılar başlangıçta korunurken, iptal davası ile bu davayı inceleyen mahkeme tarafından geriye dönük inceleme yapılarak yapılan işlemin alacaklılar bakımından gerçek etkisi incelenir¹⁶.

Bir başka görüşe göre (bu görüş İsviçre İcra İflâs Kanununda 2013 yılında yapılan değişiklikle kanun koyucunun da görüşü haline gelmiştir), mahkeme veya alacaklılar kurulu tarafından izin verilen işlemlerin daha sonra iptal davasına konu olması hukuki güvenliği ihlal eder. İsviçre İcra ve İflâs Kanununa göre, iptale tâbi olduğu kabul edilen işlemler, konkordato mühleti içinde konkordato mahkemesi veya alacaklılar kurulunun onayı ile yapılması halinde iptal edilemez (Art 285/3). Bu hüküm 1.1.2014 tarihinde yürürlüğe girmeden önceki eski düzenlemeye göre, konkordato mühleti içinde yetkili cebri icra organının (konkordato komiseri ve konkordato mahkemesi) onayı ile yapılan işlemler, daha sonra iptal davası açmak suretiyle iptal edilebilme riski altındaydı. Bu durum işlemin tarafı olan üçüncü kişi bakımından hukuki güvenliğe aykırı bir durum yaratmaktaydı. İsviçre İcra ve İflâs Kanununun 285’inci maddesinde yapılan değişikliğin gerekçesine göre, artık yetkili cebri icra organı tarafından yapılan işlemlerin iptal edilmeden ayakta kalabilmesi

<https://blog.lexpera.com.tr/konkordato-muhleti-alan-borclunun-yaptigi-hukuki-islemlere-karsi-tasarrufun-iptali-davasi-acilabilir-mi/> s.e.t. 02.09.2020; **Tunç Yücel**, s. 179.

¹⁵ **Tunç Yücel**, s. 179.

¹⁶ **Erdönmez** (2020b), s. 392.

güvence altına alınmıştır. Böylece konkordato mühleti içinde yapılan ve alacaklılar kurulu veya konkordato mahkemesi tarafından onaylanan işlemlerin tasarrufun iptali davasıyla iptali mümkün olmamaktadır¹⁷. Söz konusu işleme sadece komiserin onay vermesi ise işlemi iptale tâbi olmaktan kurtarmamaktadır¹⁸.

İsviçre’de önceki düzenleme döneminde, konkordato mühleti içinde, mahkeme söz konusu tasarruf işlemi alacaklıların lehine olması nedeniyle onayladığından tasarrufun iptali talebinin kabul edilme ihtimali düşük olsa dahi iptal davası açılabilmesinin işletmelerin yeniden yapılandırılması sürecinde arka planda hukuki güvenliği ortadan kaldırdığı ifade edilmektedir¹⁹. Konkordato mühletinin işlevi konusundaki geleneksel yaklaşım, bu sürenin borçlunun alacaklıları ile konkordato anlaşması yapmasına hizmet etmesi şeklinde ise de yeniden yapılandırma yaklaşımıyla daha da uzatılan konkordato mühleti içinde mahkemenin onayı ile yapılan işlemlerin iptal edilme tehlikesi altında olmasının ortaya çıkardığı hukuki belirsizlik, borçlunun işletmesinin yeniden yapılandırılmasının önünde engel olmaktadır²⁰. Yapılan değişiklikle, borçlunun işletmesinin tamamının veya belirli bir bölümünün devri yoluyla, borçlunun mali durumunun yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesi için alınacak önlemlerin desteklediği kabul edilmektedir²¹.

¹⁷ **Maier, Philipp** (2017) Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, 4. Auflage, basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, Herausgeber: KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren/ Voc, Dominik, Schulthess Verlag, Art. 285, Rn. 19; **Kostkiewics, Jolanta Kren/Voc, Dominik** (2017) Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen, 19. Auflage, Zürich, Orel Füssli, Art. 285, Rn. 45; **Erdönmez** (2020b), s. 391.

¹⁸ **Umbah-Spahn, Brigitte/Bossart, Stefan** (2014) Schuldbetreibungs und Konkursgesetz, Herausgeber: HUNKELER, Daniel, 2. Auflage, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag, Art. 285, Rn. 10a, Art. 331, Rn. 4.

¹⁹ **Umbah-Spahn**, Art. 285, Rn. 10a; **Erdönmez** (2020b), s. 392 vd.

²⁰ **Bauer, Thomas** (2017) Basler Kommentar, Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs Ergänzungsband zur 2. Auflage, Bauer, Thomas/STAEHELIN, Daniel, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag, s. 298.

²¹ **Vandebroek, Jos G. L/ Hunkelers, Daniel** (2017) “Übertragende Sanierung unter neuem Sanierungsrecht: Erste Erfahrungen mit «Prepacks»” SJZ 113, (s. 389-399), s. 395; **Müller**,

Konkordato mühleti içinde mahkemenin izni ile yapılan işlemlerin iptal edilme tehlikesi altında olmasının iki yönden hukuki belirsizliğe yol açtığı ifade edilmektedir. Bir yandan İİK m. 297 uyarınca borçlunun mahkemeden izin almadan yaptığı işlemleri hükümsüz sayıp komiserin ve alacaklılar kurulunun olumlu görüşüyle mahkemeden izin alarak yapmış olduğu tasarruf işlemlerini geçerli sayarken diğer yandan bu işlemlerin iptale tâbi olduğunu kabul etmek çelişki yaratmaktadır. Zira izin alınarak yapılan işlemler maddi hukuk bakımından geçerli ise de icra ve iflâs hukuku bakımından iptal edilme tehlikesi altındadır. İsviçre hukukundaki yeni hüküm, mahkemenin izniyle yapılan işlemler bakımından iptal riskini ortadan kaldırdığından hukuki güvenlik açısından daha uyumlu bir düzenleme içermektedir. Yine konkordato mühleti içinde komiserin izniyle yapılan hukuki işlemlerde de hukuki güvenlik bakımından belirsizlik ortaya çıkmaktadır. İİK m. 308/c uyarınca, mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçlar, adi konkordatoda konkordato şartlarına tâbi olmamasına ve malvarlığının terki suretiyle konkordatoda yahut sonraki bir iflâsta masa borcu sayılmasına rağmen, iflâs tasfiyesinde veya konkordatonun yerine getirilmesinde bu işlemlerin iptale tâbi olup olmayacağı belirli değildir. Bu durumda komiserin izniyle borçlu işletmenin devamı amacıyla ve alacaklıların lehine olacak şekilde yapılan tasarruf işlemleri iptal yaptırımını riskiyle karşılaşılabilecektir. Bu nedenle İsviçre’de yapılan reformla konkordato mühleti içinde alacaklılar kurulu veya mahkemenin izni ile yapılan işlemlerin iptal davasına konu edilemeyeceği kanunda açıkça düzenlenmiştir²².

Kanımcı, bu görüşler Türk hukuku bakımından da önem arz etmektedir. Yürürlükteki düzenlemeye göre, mahkemenin mühlet içinde borçlunun İİK m. 297/2 kapsamındaki tasarruflarına izin vermesi, bu işlemlerin İİK m. 278 ve devamındaki hükümlerin şartlarını taşıması halinde iptal davasına konu olamayacağı sonucunu doğurmaz. Bununla birlikte mahkeme söz konusu tasarruflara izin vermeden önce komiserin ve varsa alacaklılar kurulunun görüşünü de alacağından, olması gereken hukuk

Lukas/ Lind, Ronja (2019) “Fünf Jahre Neues Sanierungsrecht: Erfahrungen, Befunde Und Entwicklungen”, EF 9, Expert Focus, (s. 637-643), s. 638.

²² **Bauer**, s. 298; **Müller/ Lind**, s. 638.

bakımından mahkemenin izni ile yapılan işlemler hakkında iptal davası açılabilmesi imkânı İcra ve İflâs Kanununda yapılacak bir düzenlemeyle kaldırılmalıdır. Örneğin, konkordato mühleti içinde olan borçlu malvarlığı içinde yer alan bir taşınmazın satışına izin verilmesini talep ederse, mahkeme bağlayıcı olmasa da bu işlem hakkında karar vermeden önce komiserin görüşünü, ayrıca oluşturulmuş olması halinde alacaklılar kurunun görüşünü alır. Komiser, yapılacak devir işleminin borçlunun işletmesinin faaliyetlerinin devamı yönünden gerekli olduğunu veya söz konusu taşınmazın işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesi için gerekli olmadığını (işletmenin mali durumunun iyileştirilmesi için her iki ihtimalde de satış ve devir gerekebilir) ve bu nedenle satışının uygun olduğunu ortaya koyan bir görüş sunar ve mahkeme de taşınmazın satış ve devrine izin verirse, artık bu işlemin olası bir iptal davasına konu olması, işlemin tarafı olan üçüncü kişi bakımından hukuki belirsizlik yaratır ve hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil eder. Konkordatoya ilişkin hükümlerin bütünü ve özellikle mühlet içinde komiserin izniyle yapılan işlemlerden doğan alacakların konkordatoya tâbi olmayacağı; zira ekonomik olarak zorluk içinde bulunduğu bir dönemde borçluyla işlem yapan alacaklıların kendileri için ticari risk olarak borçlunun zor zamanında projeye, daha tasdik öncesinde maddi ve mali destek vermiş kimseler olduğundan, adeta ödüllendirilmeleri uygun bulunmasına rağmen, diğer yandan borçluyla komiserin bilgisi ve mahkemenin izni dahilinde işlem yapan üçüncü kişiyi iptal davası riski ile karşı karşıya bırakmak menfaatler dengesi bakımından çelişki oluşturur. Örneğin, ana faaliyet konusu inşaat ve yap-sat olan bir müteahhitlik firmasının stoklarında yer alan taşınmazların satılması, bu işletmenin ticari faaliyetlerini sürdürebilmesi bakımından elzemdir. Konkordato mühleti içindeki bu işletmenin stoklarındaki taşınmazların satılarak üçüncü kişiye devredilmesi halinde, satışa konu taşınmaz için ivaz olarak taşınmazın değeriyle orantısız bir satış bedeli kararlaştırıldığı veya alacaklılara zarar verme kastıyla yapıldığı gerekçesiyle yapılan işlem iptal davasına konu olabilecektir. Oysa mahkemenin konkordato mühleti içinde olan bir borçlunun ve konkordatoya tâbi alacaklılarının zararına olabilecek bir işleme izin vermesi beklenmemelidir. Mahkemenin izniyle yapılan işlemlerin İİK m. 278 ve devamı hükümlerine göre iptal edilebilmesi, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi bakımından hukuki belirsizlik yaratmaktadır. Konkordato

mühleti verilmesinin amacı, bir yandan borçlunun alacaklılarıyla anlaşarak borçlarını tasfiyesine imkân sağlamak ise diğer yandan borçlunun işletmesinin faaliyetlerine devam etmesini ve mümkünse konkordato projesinde yer alması halinde yeniden yapılandırılmasına olanak sağlamaktır. Bu bağlamda mahkemenin izniyle yapılan işlemlerin iptal riskiyle karşı karşıya bırakmak konkordato mühletinden beklenen faydanın sağlanmasına da engel olabilir.

Yürürlükteki düzenlemeye göre, konkordato mühleti içinde mahkemenin izniyle yapılan işlemler hakkında İİK m. 280 kapsamında iptal davası açılırsa yapılan tasarrufun alacaklıya zarar verip vermediği incelenmeli ve sonucuna göre karar verilmelidir. Örneğin, konkordato mühleti içinde olan borçlunun rehinli taşınır veya taşınmazını mahkemenin izniyle rehinli alacaklısına satmak suretiyle alacaklının kendisinden olan alacağını satış bedeliyle takas etmesi durumunda yapılan bu işlemin İİK m. 280 kapsamında iptal edilmemesi gerekir. Zira rehinli alacaklar konkordatoya tâbi olmadığı gibi konkordato mühleti verilmesi, adı alacaklar için faiz işlemesini durdururken rehinli alacaklara faiz işlemeye devam etmektedir. Borçlunun muaccel hale gelen rehinli borcu için taşınmazını rayiç bedelden rehinli alacaklıya satarak devretmesi ve bu satıştan doğan alacağını borcuyla takas etmesi diğer alacaklılarına zarar vermemekte, tam tersine taşınır veya taşınmazın piyasada rayiç fiyatla satılmasını sağladığı, yüksek temerrüt faizi işlemesini durdurduğu, imtiyazlı ve adi alacaklıların alacaklılarını cebri icra yoluyla tahsil imkanını azaltmadığı için alacaklıların lehine olmaktadır²³. Rehlinli alacaklı konkordatoya tâbi olmadığı gibi iflâs sıra cetvelinde ilk sırada yer almakta ve rehinli alacaklı alacağını rehinden tamamen almadan imtiyazlı ve adi alacaklılara ödeme yapılmamaktadır. Buna karşılık, borçlu konkordato mühleti içinde adi alacaklılarından birine ödeme yaptıysa veya borç için üçüncü kişinin malı üzerine rehin konulmuşsa, bu durumda yapılacak bir ödeme İİK m. 280'in şartlarını taşıması halinde iptal edilebilir²⁴. Yine Covid19 Pandemisi gibi nedenlerle yaşanan ciddi bir ekonomik durgunluk döneminde

²³ İsviçre hukukunda piyasa koşullarına uygun olmak kaydıyla borçlunun teminata bağlanmış bir borcu için yaptığı ödemelerin diğer alacaklıları zarara uğratmadığı ve iptale tâbi olmadığı kabul edilmektedir. Bkz. **Erdönmez** (2020b), s. 317.

²⁴ **Erdönmez** (2020b), s. 317 vd.

konkordato mühleti içinde olan borçlunun taşınmazını rehinli alacaklıya satmak ve alacağını takas etmek suretiyle borcunu sona erdirmesi İİK m. 279 kapsamında para veya mutata ödeme vasıtası dışında kalan bir ödeme şekli olarak değerlendirilmemelidir. Kesin mühlet kararı verilmesi halinde İİK m. 294 uyarınca takasın mümkün olmadığı ileri sürülebilirse de takasa belirli şartlarda izin veren bu hüküm konkordatoya tâbi alacaklılar bakımından geçerli olup konkordato mühletinin rehinli alacaklılar bakımından sonuçları İİK m. 295’de düzenlendiğinden ve bu hükümde takas yasağından bahsedilmediğinden, borçlunun rehinli alacaklısından konkordato mühletinin ilânından sonra doğan alacağı için yapılan takas işlemi geçerli kabul edilmelidir.

Konkordato mühleti içinde borçlu tarafından tedarikçilerine mühletten önce doğan alacaklar için ödeme yapması gerekebilir. Bu durumda yapılan bu ödemelerin her halükârda iptale tâbi olacağını kabul etmemek gerekir. Borçlu söz konusu ödemeleri yapmadan faaliyetlerini sürdüremiyorsa bu durum borçlunun faaliyetlerinin sona ermesine ve iflâsına yol açabileceğinden alacaklıların da aleyhine olacaktır. Bu nedenle komiserin izni ile yapılan bu ödemelere cevaz verilmesi²⁵ ve alacaklıların zarar görmesine neden olmamaktaysa iptal sebebi olarak değerlendirilmemesi gerekir.

Kanımcı konkordato mühleti içindeki borçlunun “*konkordatoya tâbi olmayan imtiyazlı alacaklılara*” ödeme yapması da İİK m. 280 kapsamında bir iptal sebebi sayılmamalıdır. İcra ve İflas Kanununa göre 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna tâbi imtiyazlı alacaklar ve İİK m. 206’nın birinci sırasında yer alan işçi alacakları konkordatoya tâbi değildir. Konkordato mühleti içinde İİK m. 206 birinci sırada yer alan işçi alacakları için takip yasağı da bulunmamaktadır. Ayrıca borçlunun iflâsı halinde veya konkordato talebinin reddedilmesi nedeniyle alacaklılar için sıra cetveli düzenlendiğinde öncelikle İİK m. 206 uyarınca imtiyazlı alacaklılar içinde

²⁵ **Atalay, Oğuz** (2018) “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, Editör: Özkes, Muhammet, 7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Kanunlarında Getirilen Yenilikler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 127. Konuyu iflâs erteleme hükümleri açısından ele alan ve olası bir iflâs halinde tasarrufun iptali davası açılabileceğini kabul eden aksi yöndeki görüş için bkz. **Öztek**, s. 123.

ödeme yapılacağından bu alacaklar için yapılan ödemeler adi alacaklılar tarafından açılan iptal davasında iptal sebebi sayılmamalıdır. Özellikle işçilerin işletmenin faaliyetlerinde çalışmaya devam edebilmesi için gerekli bu ödemeler yapılmalıdır. Muaccel işçi alacakları için ödeme yapılması adi alacaklıların zarar görmesine yol açmaz. Buna karşılık imtiyazlı alacaklılar, sıra cetvelinde kendilerinden sonra gelen imtiyazlı ve adi alacaklılara yapılan ödemelerin iptali için dava açabilir²⁶.

II. KONKORDATONUN TASDİKİNİN İPTAL DAVASINA ETKİSİ

Mevcut düzenlemeye göre, konkordatonun tasdiki kararından sonra yapılan işlem ve tasarrufların iptal davasına konu olup olamayacağı ihtimallere göre değerlendirilmelidir.

Konkordato, kural olarak tasdik kararıyla bağlayıcı hale gelir ve konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmadan konkordato mühleti içinde doğan ve konkordatoya tabi olan bütün alacaklar için mecburi ve bağlayıcıdır (İİK m. 308/c, 1-2). Tasdik kararıyla birlikte mühlet kararı kaldırıldığından, konkordato mühletine bağlanan sonuçlar da ortadan kalkar. Bu kapsamda, borçlunun mal ve hakları üzerine konulan ihtiyati tedbirler kalkar ve borçlu bunlar üzerinde tasarrufta bulunabilir. Mahkeme tasdik kararıyla birlikte konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edebilir (İİK m. 306/2). Kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği hakkında iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor verir. Bu durumda borçlu malvarlığı üzerinde kayyımın veya mahkemenin izni olmadan tasarrufta bulunabilir; başka bir deyişle bu tasarrufların geçerliliği kayyımın veya mahkemenin iznine bağlı değildir.

Konkordatoya tâbi alacaklarda, borçlunun tasdik kararından sonra yaptığı tasarruflar, İİK m. 277 ve devamındaki iptal sebepleri kapsamında olsa dahi borçlu projeye uygun olarak borcunu ödediği takdirde konkordatoya tâbi alacaklılar iptal davası açamaz. Zira bu durumda konkordato nedeniyle iptal

²⁶ Erdönmez (2020b), s. 338 vd.

davasının sonucundan yararlanılması mümkün değildir. Buna karşılık borçlu tasdik edilen konkordato projesini ihlal eder ve borcunu ödemezse alacağını tahsil edemeyen alacaklı iptal davası açabilir²⁷.

Konkordato projesinde konkordatonun, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hâle geleceği kararlaştırılmışsa ve bu proje İİK m. 302 uyarınca alacaklılar toplantısında yeterli alacaklı çoğunluğuyla kabul edilmişse, tasdik kararı verilmiş olsa dahi mühletin etkileri, kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla konkordatonun bağlayıcı hâle geldiği kesinleşme tarihe kadar devam eder (İİK m. 308/c, 1/c.2). Bu durumda mühletin etkileri devam ettiği için tasdik kararının kesinleştiği tarihe kadar yapılan işlemler bakımından konkordato mühleti içinde yapılan tasarruflar bakımından yaptığımız açıklamalar geçerlidir²⁸.

Konkordato tasdik edilmezse mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288 inci madde uyarınca ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir. Borçlunun iflâsa tâbi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir (İİK m. 308).

III. KONKORDATONUN İPTAL DAVASINDAKİ ÖZEL DAVA ŞARTINA ETKİSİ

Borçluya konkordato mühleti verilmeden önce alacaklı tarafından tasarrufun iptali davası açılması halinde genel hükümler geçerlidir. Buna göre haciz yoluyla takipte alacaklılardan biri tarafından tasarrufun iptali davası açılabilmesi için elinde kesin veya geçici aciz belgesi bulunmalıdır (İİK m. 277/1/b.1). Bu durumda, alacaklının kural olarak öncelikle borçluya karşı takip başlatmış, takibi kesinleştirmiş ve kesin haciz talep etmiş olması gerekir. Kesin haciz neticesinde borçluya ait haczi kabil hiç mal bulunmazsa düzenlenen haciz tutanağı kesin aciz belgesi olarak kabul edilir, hacedilen mallar alacağı karşılamaya yeterli değilse haciz tutanağı geçici aciz belgesi olarak kabul edilir. Ayrıca borçlunun hacizli mallarının satışından elde edilen

²⁷ Altay/Eskiocak, s. 338.

²⁸ Bkz. yuk. “Konkordato Mühleti İçince Yapılan Tasarruflar” başlığı altındaki açıklamalar.

gelir alacağı ödemeye yetmediği takdirde de icra dairesi tarafından alacaklıya kesin aciz belgesi verilir. Elinde kesin veya geçici aciz belgesi bulunan alacaklı ise İİK m. 277 ve devamındaki iptal sebeplerine dayanarak borçlunun tasarruf işlemlerinin iptalini talep edebilir. Öğretide çoğunluk tarafından benimsenen ve Yargıtay tarafından da kabul edilen görüşe göre, alacaklının elinde aciz belgesi bulunması iptal davası için özel dava şartı niteliğindedir. Bu dava şartı eksikliğinin sonradan giderilebileceği de kabul edilmektedir. İflâsta iptal davası bakımından, zaten borçlunun iflâsına karar verilmiş olduğundan ve davayı kural olarak alacaklılardan birine yetki verilmedikçe iflâs masasını temsilen iflâs idaresi açtığından, iptal davası için aciz belgesi alınmış olması şartı aranmaz (İİK m. 277/1/b.2)²⁹.

Konkordato mühleti içinde iptal davası açılması halinde ise aciz belgesinin dava şartı olarak aranıp aranmayacağı ayrıca değerlendirilmelidir. Bir görüşe göre, konkordato mühleti verilmesi halinde borçlu aleyhine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağı ve daha önce başlamış takipler durdurduğundan, takip yapamayan, başladığı takibi sürdüremeyen ve aciz belgesi alamayan alacaklıdan aciz belgesine sahip olma şartının aranmaması gerekir³⁰. Diğer yandan, borca batık durumda olan borçlu tarafından konkordato talep edilmişse, borca batıklık zaten borçlunun aciz halinde olduğuna karine teşkil ettiğiinden ve aynı zamanda bir doğrudan doğruya iflâs sebebi olduğundan, aciz belgesi alınmış olması iptal davası için

²⁹ İptal davasında aciz belgesine ilişkin tartışmalar için bkz. **Yıldırım, Kâmil** (2009) “Tasarrufun İptali Davasının İşlevi Bakımından, Aciz Vesikası İle İlişkisi Hakkında Düşünceler”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C11/Özel Sayı, (s. 973-982), s. 976 vd.; **Akil, Cenk** (2014) “Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davası Bağlamında Aciz Belgesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2014/3, (s. 161-201), s. 161 vd.; **Albayrak, Hakan** (2015) “Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 64 (4), (s. 931-974), s. 933 vd.; **Erdönmez** (2020b), s. 54 vd.

³⁰ **Erdönmez** (2020b), s. 74 vd.; **Erdönmez** (2020a); İflas ertelemenin yürürlükte olduğu dönemde borçlu hakkında iflâs erteleme kararı verilmesi halinde iptal davasının görülebilmesi için aciz belgesinin aranmaması gerektiği yönünde ayrıca bkz. **Erdönmez** (2020b), s. 72, dn. 149.

dava şartı sayılmamalıdır. Elinde aciz belgesi bulunmayan alacaklının açacağı iptal davasında, bu görüşe katılmakla birlikte, eğer alacaklı konkordato mühleti verilmeden önce borçluya karşı takip yapmış ve aciz belgesi almışsa, iptal davası açılabilmesi için aciz belgesinin mahkeme sunulmuş olması dava şartı sayılmalıdır. Buna karşılık takip başlatılmadığı veya sürdürülemediği için aciz belgesi alınamamışsa, aciz belgesi dava şartı sayılmamalıdır. Borçlunun vadesi geldiği hâlde borçlarını ödeyememesi veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunması (İİK m. 285/1) aciz halinde olduğunu gösterdiğinden, borca batıklık ise zaten doğrudan iflâs sebebi sayıldığından aciz belgesi aranmamalıdır³¹.

Konkordatonun tasdiki durumunda ise konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürdüğünden (İİK m. 308/ç), konkordatoya tâbi alacaklının elinde daha önce başlattığı takipten geçici ve kesin aciz belgesi bulunması mümkün değildir. Kanımca bu durumda da konkordatoya tabi bir alacağın tahsil edilebilmesi için iptal davası açmak isteyen alacaklının aciz belgesi sunması dava şartı sayılmamalıdır. Zira mühlet içinde açılan iptal davaları bakımından yaptığımız açıklamalar bu durum için de geçerlidir. Borçlunun konkordato talebi, aciz halinde bulunması veya borca batık olması nedeniyle kabul edildiğinden ayrıca aciz belgesi aranması menfaatler dengesini alacaklı aleyhine bozacaktır.

Konkordato tasdik edilmekle birlikte projede yer aldığı ve alacaklılar tarafından kabul edildiği için kesinleşme tarihinden itibaren hüküm ve sonuç doğuracaksa, tasdik kararının kesinleşmesine kadar mühletin etkileri devam edeceğinden, mühlet içinde açılan tasarrufun iptali davası bakımından yapılan açıklamalar bu ihtimal için de geçerli olup aciz belgesi sunulması dava şartı sayılmamalıdır.

Konkordatonun tasdiki talebinin reddedilmesi halinde açılacak iptal davası bakımından ise borçlunun iflâsa tâbi olup olmamasına göre değerlendirme yapılmalıdır. Borçlu iflâsa tâbi değilse, konkordatonun tasdiki

³¹ Tunç Yücel, s. 178; Erdönmez (2020c), s. 34.

talebinin reddi kararıyla mühletin etkileri sona erer ve alacaklılar takip başlatabilecekleri gibi mevcut takiplere kaldığı yerden devam edebilir. Bu durumda tıpkı mühlet içinde açılacak iptal davalarında olduğu gibi, takip yasağı bulunan alacaklıların açacağı iptal davasında aciz belgesi dava şartı sayılmamalıdır. Buna karşılık konkordatoya tâbi olmayan ve takip yasağı bulunmayan alacaklıların açacağı iptal davasında haciz alacaklısı kesin veya geçici aciz belgesine sahip olmalıdır. Zira takip yasağı bulunmayan alacaklılar mühlet içinde de takibe devam edebileceklerinden aciz belgesi alabilirler. Borçlu iflâsa tâbi ise ve konkordatonun tasdiki talebinin reddiyle birlikte borçlu hakkında doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması nedeniyle resen iflâs kararı verilirse (İİK m. 308) iflâs masası adına iflâs idaresi aciz belgesi olmadan da iptal davası açabilir.

IV. KONKORDATONUN İPTAL DAVASINDAKİ SÜRELERE ETKİSİ

Konkordatonun iptal davasındaki sürelere etkisi iptal sebeplerinin tâbi olduğu şüpheli döneme ilişkin süreler ve iptal davası açılabilmesi için öngörülen süreler bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

A. KONKORDATO MÜHLETİNİN İPTAL DAVASI AÇMA SÜRESİNE ETKİSİ

Tasarrufun iptali davası hakkı, iptale tâbi tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde dava açılmazsa düşer (İİK m. 284). Bu süre hak düşürücü süre niteliğindedir³². Bir görüşe göre, konkordato mühletinin beş yıllık dava açma süresini uzattığı kabul edilmektedir³³. Konkordatoya ilişkin 7101 s.K. ile yapılan değişiklikten sonraki düzenleme uyarınca ileri sürülen bir görüşe göre, İİK m. 297/1 uyarınca konkordato mühleti zamanaşımı ve hak

³² **Kuru, Baki** (2016) İcra ve İflas Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 674; **Karlı, Abdurrahim** (2010) İcra Hukuku Ders Kitabı, İstanbul, Alternatif Yayınları, s. 658; **Yıldırım, Mehmet Kâmil** (1995) İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, İstanbul, Alfa Basım Yayın Dağıtım, s. 284.

³³ **Yıldırım** (1995), s. 284.

düşürücü sürelerin işlemlerini durduracağından, beş yıllık iptal davası açma süresi de bu kapsamda değerlendirilmelidir³⁴.

Kanımca, beş yıllık dava açma süresinin konkordato mühleti içinde durup durmadığı alacaklının elinde aciz belgesi olup olmamasına göre değerlendirilmelidir. Alacaklı mühletten önce takip yapmış ve aciz belgesi almışsa, borçluya konkordato mühleti verilmesi iptal davası açılmasını engellemediğinden ve alacaklı mühlet içinde iptal davası açabileceğinden hak düşürücü süre durmamalıdır. Konkordato mühleti verilmesi, dava açılmasına engel olmadığından iptal davası açılması için Kanunda öngörülen hak düşürücü sürenin işlemlerini durdurmaz. İcra ve İflâs Kanununa göre “*bir takip işlemi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin işlemeyeceği*” düzenlenmişse de iptal davası bir takip işlemi olmadığından³⁵ ve mühlet içinde iptal davası açılacağından iptal davasına ilişkin beş yıllık hak düşürücü süre bu hüküm kapsamında yer almaz. Buna göre, konkordato mühleti verilmesi halinde dahi beş yıllık hak düşürücü süre işlemeye devam eder.

Buna karşılık alacaklı, mühletten önce takip yapmamış ve aciz belgesi almamışsa, konkordato mühleti içinde de takip yapma ve aciz belgesi alma imkânı olmadığından hak düşürücü süre konkordato mühleti sona erinceye kadar durmalıdır. Aşağıda açıklanacağı üzere, konkordato mühleti içinde icra takibi yapılabilmesi mümkün olmadığından, zarar verme kastıyla yapılan tasarruflarda, konkordato mühleti şüpheli döneme ilişkin iptal süresine eklenecek ise de dava açma süresinin işleyecek olması, hak kayıplarına yol açabilecektir. Örneğin, borçlu 15.01.2014 tarihinde alacaklılarına zarar verme kastıyla ve malvarlığını azaltmak amacıyla bir tasarruf yapmıştır. Aynı borçlu hakkında 16.01.2018 tarihinde üç ay konkordato geçici mühleti verilmiş, ayrıca geçici mühletin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl kesin mühlet verilmiştir. Konkordato mühleti 16.04.2019 tarihinde sona ermiş ve borçlunun iflâsına karar verilmiştir. Tasarrufun yapıldığı tarih ile konkordato mühletinin verildiği tarihler arasında (15.01.2014-16.01.2018) alacaklı

³⁴ Erdönmez (2020b), s. 115.

³⁵ Konkordato mühleti içinde zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin durması, bu dönemde takip yasağı bulunmasının bir sonucudur (Deren Yıldırım, Nevhis/Yıldırım, Kâmil (2016) İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, Beta, s. 526).

borçluya karşı haciz veya iflâs yoluyla icra takibi başlatmamıştır. Bu ihtimalde, alacaklının mühlet içinde borçluya karşı haciz veya iflâs yoluyla takip yapması mümkün olmadığından, takip yapılması için öngörülen beş yıllık süre konkordato mühleti kadar, başka bir deyişle 15.04.2020 tarihine kadar şüpheli döneme ilişkin iptal süresi uzar. Bu durumda iptal süresi (takip için öngörülen süre-İİK m. 280/1/son cümle) uzatılmasına rağmen, dava açılabilmesi için öngörülen beş yıllık hak düşürücü sürenin geçmesi (15.01.2014 tarihinden itibaren işleyecek beş yıllık dava açma süresi 15.01.2019 tarihinde sona erer) ve alacaklının hak kaybına uğraması riski vardır. Bu ihtimalde mühlet içindeki takip yasağı iptal davası açılmasını (daha doğrusu iptal davasında lehe karar verilebilmesini) engellediğinden, beş yıllık dava açma süresi de en az takip yapılması için uzatılan süre kadar (somut örnek bakımından 15.04.2020 tarihine kadar) uzatılmalıdır.

Kanımcı beş yıllık dava açma süresinin Kanundaki mevcut düzenlenme biçimi isabetli değildir ve konkordato gibi takip yasaklarının olduğu durumlar bakımından sürenin nasıl hesaplanacağı konusunda alacaklılar aleyhine riskler yaratmaktadır. İsviçre hukukunda daha önce *hak düşürücü süre* olarak düzenlenen iptal davası açma süresi, hükmün yeni halinde *zamanaşımı süresi* olarak düzenlenmiştir ve bu süre aciz belgesinin alındığı veya borçlunun iflâsına karar verildiği ya da malvarlığının terki suretiyle konkordatoda konkordatonun tasdik edildiği tarihten itibaren işlemeye başlamaktadır. Konkordato mühleti içinde aciz belgesi alma imkânı bulunmadığından ve iflâs kararı verilemeyeceğinden dava açılması için öngörülen 3 yıllık zamanaşımı süresi de işlememektedir³⁶. Olması gereken hukuk bakımından İcra ve İflâs Kanununda yapılacak değişikliklerle iptal davası açma süresi yeniden düzenlenmelidir ve süre tasarrufun yapıldığı tarihten değil, alacaklının iptal davası açma hakkını elde ettiği tarihten başlatılmalıdır. İptal davası açma hakkı ise alacaklının alacağını tahsil edemediğinin tespit edildiği an itibarıyla kullanılabilirliğinden, dava açma süresi, aciz belgesinin düzenlendiği veya borçlunun iflâs ettiği tarihten ya da konkordatonun tasdiki tarihinden itibaren işlemeye başlamalıdır.

³⁶ Umbah-Spahn, Art. 292, Rn. 1-3.

B. KONKORDATO MÜHLETİNİN İPTAL SÜRELERİNE ETKİSİ

Borçlunun tasarruflarının iptale tâbi olabilmesi için Kanunda belirli şüpheli dönemler öngörülmüş ve iptale tâbi işlemlerin bu dönemler içinde gerçekleşmiş olması şartı aranmıştır. Borçlunun ivazsız tasarrufları ve bağışlamaları bakımından haciz veya aciz yahut iflâstan önceki iki sene (İİK m. 278/1), aciz halinde yapılan tasarrufları bakımından hacizden veya mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflâsın açılmasından önceki bir sene içinde (İİK m. 279/1) işlem yapılmış olmalıdır. Bu süreler borçlunun işlemlerinin iptale tâbi olan şüpheli dönem içinde olup olmadığının belirlenmesi bakımından önemlidir.

İcra ve İflâs Kanununda sürelerin haciz, aciz veya iflâstan geriye doğru hesaplanacağı düzenlenmiş ancak adı konkordato mühletinin bu sürelere etkisi düzenlenmemiştir. İflâs ertelemenin yürürlükte olduğu dönemde, iflâs ertelemenin iptal davası sürelerine etkisi bakımından, erteleme süresince İİK m. 278 vd. öngörülen sürelerin durması gerektiği ileri sürülmüştür³⁷. Konuyu konkordato açısından değerlendiren bir görüşe göre, iflâs ertelemeye olduğu gibi, konkordatoda da mühletin tatil etkisi dikkate alınarak İİK m. 278-280'de öngörülen iptal süreleri, konkordato mühleti kadar uzatılmalıdır. Zira alacaklıların takip yapamadıkları konkordato mühleti döneminde geçen süre iptal süresinden sayılırsa, borçlu bu geçen dönemi mümkün olduğunca uzatarak ve sürelerin geriye doğru hesaplanacağı başlangıç anını öteleyerek alacaklılarının aleyhine kullanabilir³⁸.

İsviçre İcra ve İflâs Kanununun iptal davasında sürelerin hesaplanmasına ilişkin 288a maddesinde, ivazsız tasarruflar, aciz halinde yapılan tasarruflar ve zarar verme kastıyla yapılan tasarrufların iptal edilebilmesi için öngörülen şüpheli döneme ilişkin sürelerin hesaplanmasında, konkordato mühletinin dikkate alınmayacağına dair açık düzenleme yapılmıştır³⁹.

³⁷ **Atalay, Oğuz** (2006) Borca Batıklık ve İflâsın Ertenilmesi, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, s. 154; **Öztek**, s. 116, **Ermenek**, s. 365.

³⁸ **Erdönmez** (2020b), s. 115 vd.

³⁹ Bkz. Art. 288a, <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/18890002/index.html>, s.e.t. 28.09.2020; **Erdönmez** (2020b), s. 112-114.

Kanımca İİK m. 278-280'de düzenlenen iptal süreleri hesaplanırken konkordato mühleti dikkate alınmamalıdır. Öncelikle iptal davası açılabilmesi için alacaklının borçluya karşı takip yapmış olması ve aciz belgesi şartı arandığından (aciz belgesi aranmaması gerektiği kanaatinde olmakla birlikte, bu hususta İİK'da konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine açılacak iptal davasında aciz belgesi aranmayacağına dair açık düzenleme bulunmadığından) haciz, aciz veya iflâstan geriye doğru hesaplanacak iptal sürelerinde konkordato mühleti hesaba katılmamalı başka bir deyişle iptal süresi şüpheli konkordato mühleti kadar uzatılmalıdır. Aksi halde alacaklının elinde olmayan takip yasakları nedeniyle borçlunun esasında şüpheli dönem içinde yapmış olduğu işlemleri iptal kapsamı dışında kalabilir. Diğer yandan, konkordato mühleti borçlarını ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçlunun belirli bir süreyle icra ve iflâs takiplerinden korunarak alacaklılarıyla borçların yapılandırılmasına ilişkin müzakereleri yürütmesine imkân sağlayan ve borçlunun mali durumunun yeniden yapılandırılmasına ve iyileştirilmesine imkân sağlayabilen bir dönem olduğundan; bu dönem içinde konkordato sürecine katkı sağlaması bakımından, alacaklılara hukuki güvence sağlanarak, alacaklıları iptal davası açmaya teşvik edecek düzenlemelerden kaçınılmalıdır. İptal sürelerinin hesaplanmasında konkordato mühletinin dikkate alınmaması, alacaklılar ve dolayısıyla borçlu bakımından belirsizliği ortadan kaldırarak borçlunun mali durumunun yeniden yapılandırılmasına, iyileştirilmesine ve borçlarını ödemesine de olumlu katkı sağlayacaktır.

Konkordato mühleti içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takip yapılamayacağından, mühlet içinde veya konkordatonun tasdikinden sonra açılacak iptal davalarında söz konusu süreler geçici konkordato mühletinin verildiği tarihten geriye doğru hesaplanmalıdır. Geçici mühletin talep edildiği veya mühlet kararının ilan edildiği tarih önemli değildir⁴⁰. İcra ve İflas Kanunu adî konkordato bakımından özel bir düzenleme içermese de malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, geçici konkordato mühletinin verildiği tarihin, iptal davası açma sürelerinin hesaplanmasında haczin veya

⁴⁰ Umbah-Spahn, Art. 288a, Rn. 4.

iflâsın açılmasının yerini tutacağı düzenlemiştir (İİK m. 309/k, f.2)⁴¹. Başka bir deyişle, konkordato mühleti iptal sürelerinin hesabında dikkate alınmamalıdır. Kanımca bu hüküm isabetli olup malvarlığının terki suretiyle konkordato ile adî konkordatodaki düzenleme uyumlu olmalıdır.

Zarar verme kastıyla yapılan işlemlerin iptalinde ise işlemin iptale tâbi olması için öngörülen süre farklı şekilde düzenlenmiştir. Zarar verme kastıyla yapılan tasarruflar bakımından işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunmuş olmalıdır (İİK m. 280/1). Konkordato mühleti içinde borçlu aleyhine icra takibi başlatılamadığından ve başlatılmış olan icra takipleri durduğundan zarar verme kastıyla yapılan tasarruflar bakımından iptal süresi, konkordato mühleti veya mühletin etkilerinin devam ettiği dönem için durmalıdır⁴². Aksi halde alacaklının kanundan doğan dava açma hakkını kullanması engellenmiş olur. Buna göre zarar verme kastıyla açılacak iptal davalarında, konkordato mühletinin kalktığı ve mühletin etkilerinin sona erdiği tarihe kadar⁴³, şüpheli döneme ilişkin beş yıllık iptal süresi durdurulmalı ve mühletin kalktığı tarihten itibaren kaldığı yerden işlemeye devam etmelidir.

SONUÇ

Borçlunun konkordato mühletinden önce veya mühlet içinde mal ve hakları üzerinde yaptığı tasarrufların iptal davasına konu olup olamayacağı ve iptal şartları belirlenirken konkordato ve iptal davasına ilişkin düzenlemeler birlikte değerlendirilmelidir. İcra ve İflâs Kanununun mevcut düzenlemeleri konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine açılacak tasarrufun iptali davalarında iptal sebepleri, iptal süreleri, dava açma süresi ve dava şartları

⁴¹ *Erdönmez*, İİK m. 309/k/2 hükmünün lafzının isabetli olmadığını, hükmün iptal davası açma süresi olan hak düşürücü süreye işaret ettiğini ancak hükmün mehaızı olan İsviçre İcra ve İflâs Kanunu m. 331'deki düzenlemenin tasarrufun iptale tâbi olduğu şüpheli döneme ilişkin sürele atıfta bulunduğu ifade etmiştir (*Erdönmez* (2020b), s. 108 vd.).

⁴² *Erdönmez* (2020b), s. 116.

⁴³ Mühlet kararı borçlunun konkordatodan feragat etmesi, konkordato talebinin mahkeme tarafından tasdik edilerek konkordatonun yürürlüğe girmesi veya konkordato talebi reddedilerek borçlunun iflâsına karar verilmesiyle kalkabilir.

bakımından tereddüt yaratacak niteliktedir. Öğretide söz konusu alanlara ilişkin görüş ve öneriler ifade edilmişse de Kanunda açık düzenlememe bulunmaması, konkordato mühleti verilen borçlular, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişiler ve alacaklılar bakımından hukuki belirsizlikler içermektedir.

Borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce ve konkordato mühleti içinde yaptığı iptale tâbi tasarrufları için iptal davası açılabilir. Mühlet kararı verilmesi iptal davası açılmasına engel değildir. Borçlunun mühletten önce henüz doğmamış alacağını temlik etmesinin yasak olması nedeniyle söz konusu tasarruf hükümsüz ise de kanımca borçlu ve lehine temlik yapılan üçüncü kişiye iptal davası açmasına engel değildir. Konkordatonun tasdik edilmesi halinde ise borçlu tasdik edilen konkordatoya uygun olarak borcunu ödemeye devam ettiği müddetçe iptal davası açılmaz. Borçlu konkordatoya aykırı davranır, borcunu ödemez ve alacaklı tarafından yapılan icra takibi sonuçsuz kalırsa alacaklı ancak bu durumda iptal davası açabilir.

Mühlet kararını veren mahkeme tarafından aksi yönde bir karar verilmedikçe, Kanundaki kısıtlamalar dışında, borçlu konkordato mühleti içinde mal ve hakları üzerinde tasarrufta bulunabilir. Bu ihtimalde komiserin iznine veya mahkemenin onayına ihtiyaç olmaksızın borçlunun yapmış olduğu tasarruflar için İİK m. 278 ve devamındaki hükümlerin şartları varsa iptal davası açılabilir. Konkordato mühleti içinde borçlunun bazı tasarruflarının komiserin iznine bağlanması ve borçlunun mühlet içinde alacaklılarının alacaklarını tahsil etmesini önleyecek nitelikteki tasarruflarına komiserin izin vermesi, bu işlemler aleyhine iptal davası açılmasına engel değildir.

Yürürlükteki düzenlemeye göre, mahkemenin mühlet içinde borçlunun İİK m. 297/2 kapsamında yer alan ve mahkemeden izin alınmasını gerektiren tasarruflara izin vermesi, bu işlemlerin İİK m. 278 ve devamındaki hükümlerin şartlarını taşıması halinde iptal davasına konu olamayacağı sonucunu doğurmaz. Bununla birlikte, mahkeme söz konusu tasarruflara izin vermeden önce komiserin ve varsa alacaklılar kurulunun görüşünü de alacağından, olması gereken hukuk bakımından mahkemenin izni ile yapılan işlemler hakkında iptal davası açılabilmesi imkânı, İcra ve İflâs Kanununda yapılacak bir düzenlemeyle mehz İsviçre İcra ve İflas Kanunundaki gibi

kaldırılmalıdır. Mahkemeden izin alınarak yapılan işlemlerin İİK m. 278 ve devamı hükümlerine göre iptal edilebilmesi, lehine tasarruf yapılan üçüncü kişi bakımından hukuki belirsizlik yaratmaktadır. Konkordato mühleti verilmesinin amaçlarından biri, konkordato projesinde yer alması halinde, borçlunun mali durumunun yeniden yapılandırılmasına olanak sağlamak olduğundan, yeniden yapılandırmaya veya iyileştirmeye yarayabilecek olup da mahkemenin izniyle yapılan tasarrufları iptal riskiyle karşı karşıya bırakmak, konkordatonun iyileştirme amacıyla bağdaşmamaktadır.

Konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine açılan iptal davasında, alacaklı konkordato mühleti verilmeden önce borçluya karşı takip yapmış ve aciz belgesi almışsa, iptal davası açılabilmesi için aciz belgesinin mahkemeye sunulmuş olması dava şartı sayılmalı; buna karşılık alacaklı mühlet nedeniyle takip başlatamadığı veya takibi sürdüremediği için aciz belgesi alamamışsa, aciz belgesi dava şartı sayılmamalıdır. Konkordatonun tasdiki durumunda ise borçlu borçlarını ödemeye devam ettiği sürece iptal davası açılmayacaktır. Buna karşılık konkordatoya tabi borcun ödenmemesi nedeniyle iptal davası açılması ihtimalinde; konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürdüğünden ve alacaklının elinde daha önce başlattığı takipten geçici ve kesin aciz belgesi bulunması mümkün olmadığından, alacaklının aciz belgesi sunması dava şartı sayılmamalıdır.

Konkordato mühleti verilen borçlu aleyhine iptal davası açma süresi de çeşitli ihtimallere göre hesaplanmalıdır. Alacaklı konkordato mühletinden önce takip yapmış ve aciz belgesi almışsa, borçluya konkordato mühleti verilmesi iptal davası açılmasını engellemediğinden beş yıllık dava açma süresi durmamalıdır. Buna karşılık alacaklı, mühletten önce takip yapmamış ve aciz belgesi almamışsa, konkordato mühleti içinde de takip yapma ve aciz belgesi alma imkânı olmadığından hak düşürücü süre konkordato mühleti sona erinceye kadar durmalıdır. İptal davası açma süresinin mevcut düzenleme şekli isabetli değildir ve konkordato gibi takip yasaklarının olduğu durumlar bakımından sürenin nasıl hesaplanacağı konusunda alacaklılar aleyhine risk oluşturmaktadır. Olması gereken hukuk bakımından, kanunda yapılacak düzenlemeyle, dava açma süresi aciz belgesinin düzenlendiği veya borçlunun

iflâs ettiği tarihten ya da konkordatonun tasdiki tarihinden itibaren işlemeye başlatılmalıdır.

Konkordato mühleti iptal sürelerini de etkilemektedir. Konkordato mühleti içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takip yapılamayacağından, mühlet içinde veya konkordatonun tasdikinden sonra açılan iptal davalarında, bağışlama ve ivazsız tasarruflar ile aciz halinde yapılan tasarruflar bakımından iptal sebeplerine ilişkin süreler geçici konkordato mühletinin verildiği tarihten geriye doğru hesaplanmalıdır. Zarar verme kastıyla yapılan tasarruflar bakımından ise iptal süresi konkordato mühleti veya mühletin etkilerinin devam ettiği dönem için durmalıdır.

KAYNAKÇA

- Albayrak, Hakan** (2015) “Tasarrufun İptali Davalarında Yargıtay Tarafından Kabul Edilen Özel Dava Şartları”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 64 (4), (s. 931-974).
- Akil, Cenk**, “Yargıtay Kararları Işığında Tasarrufun İptali Davası Bağlamında Aciz Belgesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2014/3, (s. 161-201).
- Altay, Sümer/Eskiocak, Ali** (2018) Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Atalay, Oğuz** (2018) “Konkordato Reformu Hakkında Değerlendirmeler”, Editör: Özkes, Muhammet, 7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Kanunlarında Getirilen Yenilikler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Atalı, Murat** (2018) “Konkordatoda Kesin Mühlet ve Sonuçları”, Editör: Özkes, Muhammet, 7101 sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Kanunlarında Getirilen Yenilikler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Bauer, Thomas** (2017) Basler Kommentar, Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs Ergaenzungsband zur 2. Auflage, Bauer, Thomas/STAEHELIN, Daniel, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag.
- Deren Yıldırım, Nevhis/Yıldırım, Kâmil** (2016) İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, Beta.
- Erdönmez, Güray** (2020a) “Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı Hukuki İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?”, Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/konkordato-muhleti-alan-borclunun-yaptigi-hukuki-islemlere-karsi-tasarrufun-iptali-davasi-acilabilir-mi/> s.e.t. 02.09.2020.

- Erdönmez, Güray** (2020b) Alacaklılara Zarar Verme Kastıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Erdönmez, Güray** (2020c) Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi, Editör: Özekes, Muhammet, Medeni Usul ve İcra İflâs Hukukunun Güncel Sorunları, On İki Levha Yayıncılık.
- Ermenek, İbrahim** (2009) İflasın Ertenilmesi, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Karslı, Abdurrahim** (2010) İcra Hukuku Ders Kitabı, İstanbul, Alternatif Yayınları.
- Kostkiewics, Jolanta Kren/Voc, Dominik** (2017) Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz mit weiteren Erlassen, 19. Auflage, Zürich, Orel Füssli.
- Kuru, Baki** (2016) İcra ve İflas Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Maier, Philipp** (2017) Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, 4. Auflage, basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, Herausgeber: KOSTKIEWICZ, Jolanta Kren/Voc, Dominik, Schulthess Verlag.
- Muşul, Timuçin** (2017) İcra ve İflas Hukuku Esasları, 6. Baskı Ankara, Adalet Yayınevi.
- Müller, Lukas/ Lind, Ronja** (2019) “Fünf Jahre Neues Sanierungsrecht: Erfahrungen, Befunde Und Entwicklungen”, EF 9, Expert Focus, (s. 637-643).
- Öztek, Selçuk** (2007) İflasın Ertenilmesi, İstanbul, Arıkan Basım.
- Öztek, Selçuk/Budak, Ali Cem/Tunç Yücel, Müjgan/Kale, Serdar/Yeşilova, Bilgehan** (2018) Yeni Konkordato Hukuku, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet** (2020) İcra ve İflas Hukuku, 7. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

- Pekcanitez, Hakan/Erdönmez, Güray** (2018) 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Tunç Yücel, Müjgan** (2020) Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Umbah-Spahn, Brigitte/Bossart, Stefan** (2014) Schuldbetreibungs und Konkursgesetz, Herausgeber: HUNKELER, Daniel, 2. Auflage, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag.
- Vandebroek, Jos G. L/Hunkelers, Daniel** (2017) “Übertragende Sanierung unter neuem Sanierungsrecht: Erste Erfahrungen mit «Prepacks»” SJZ 113, (s. 389-399).
- Yıldırım, M. Kâmil** (2009) “Tasarrufun İptali Davasının İşlevi Bakımından, Aciz Vesikası İle İlişkisi Hakkında Düşünceler”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C11/Özel Sayı, (s. 973-982).
- Yıldırım, M. Kâmil** (1995) İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, İstanbul, Alfa Basım Yayın Dağıtım.